

מסורת הש"ס

(א) גיטין ק"ד פ"ט (ב) ס"ג, א"כ (ג) כ"ד פ"י ה"א, (ד) ש"ט"ו תמוז שני פסוק (ה) ש"א.

הגהות הב"ח

(א) גבי מאי דבעי ומתמיס... (ב) גבי מאי דבעי ומתמיס... (ג) גבי מאי דבעי ומתמיס... (ד) גבי מאי דבעי ומתמיס... (ה) גבי מאי דבעי ומתמיס...

גט פשוט פרק עשירי בבא בתרא קס"א.

עין משפט
נר מצוה

ג א מ"י פ"ז מ"ג מ"ה מ"ו
וה"ה הל' ח סמך ע"ז ד'
טו"ש ע"ז מ"י פ"ח ס"ג
ד ב ג (מ"י) פ"ד מ"ג
גיוטין הל' י"ג סמך
פ"ד ע"ז טו"ש ע"ז ס"י קל
סמך י"א:

רבינו גרשום

ובסוף השיטה שבאב לסימון... (א) גבי מאי דבעי ומתמיס... (ב) גבי מאי דבעי ומתמיס... (ג) גבי מאי דבעי ומתמיס... (ד) גבי מאי דבעי ומתמיס... (ה) גבי מאי דבעי ומתמיס...

ובשיעור שריר וקיים. וכל שכן יותר שימחוק שני שיטין או ג'
כדי להערים וכתב מאי דבעי והדר כתב שריר וקיים
לכן פסול כל מקום שנוכל לומר כנ"ל היה יכול להיות כתוב שריר
וקיים אבל בפחות משריר וקיים ליכא למיחש מידי':

ול"יחוש דלמא כתב מאי דבעי
ומחתים שהדי מאבראי.
אבל אי לא תתמיס להו היה פסול
סמיס העדים יש לו להיות כנגד
סיוס השטר וליכא למימר דמטייט
ליה מלך אחר דשמל יעשה שס
האשרתא: א"נא רבבות עדים קא
עבדי. וקיים בשלש שלמנהל² למלכ
מלתא מקיימין³ כדאמרין⁴ בפרק הוורק
(גיטין פ"א): והכל לא מני לשנויי כדלקמן
אין מקיימין אלא מעדים של מטה
דפריך לקמן ויחוש דלמא כתב הוא
ועדיו צטיטה אחת ואמר כדי להצרות
צעדים הוא דעבדי ואמר כל כי האי
גוונא אין מקיימין אלא מעדים של
מעלה⁵ הי"ג לשיני כן אין מקיימין
אלא מעדים של מטה וי"ל דהא
מתני' צטיטה הוורק (שס) שמע מינה
מכל צי מלתא מקיימין אבל לקמן
שכתב צטיטה אחרונה אין מקיימין:
מל"מבזה למעלה חתימי. וא"ת צין לרז הונא צין לרז ירמיה
מתניין דתני מאחוריו ומפרש לה שחמומין צין
קשר לקשר ולאריך למעלה אמאי תקינו הכי אלא⁶ ישיהו
חמומין כולן תחת צטיטה אחרונה מצוחן ולא יטרכך כמו כן לרז
הונא לכתוב שריר וקיים וי"ל דכל מה שיוכלו לשנותו מפשוט היו משנים
לפי שלא יהיו הכל צקיאין לעשותו דלדחי מייבטא דעמיה:
ו"יחוש דלמא מתרמי ריעותא בשיטה אחרונה גיזי' א"ה. וא"ת
הוא לא למדין משיתה אחרונה דהא מהדר הוא מענינו
של שטר והכי גי' ה' יא' פסול אס חתמה כיון דלא מהדר⁷ וי"ל
דצמקושר לא נהגו חזרת השטר והיו למדין משיתה אחרונה דצפשוט
ודאי אין למדין לפי שהעדים חמומין מצפנים ולא דייקי וחותמין רחוק
מן הכתב צטיטה ויכול לזיף צאומה צטיטה אי לאו משום דלמריין אין
למדין אבל צמקושר שעדיו מאחוריו למעלה מוכווני שפיר
לחמוס כנגד צטיטה אחרונה והשתא נמי כי למדין משיתה אחרונה⁸ יי
יכול להזיף מצפנים לפי שאין העדים חותמים כנגד צאומה צטיטה
שזיף והוא ויהא יחמוס עדים כנגד הכתב צזיף מצפנים וקיים
בלזין מלתא סהדי וי"ל שלא היה צטיטה כי אס עד אחד חמוס ואס
הוא עצמו ח' חמוס שני פסולים א"ג העדים שחמוו בראשונה הם
טייטו בגליון שלמטה מן השטר מצוחן שלא יבא אדם אחריהם
ויכתוב שטר צאומה גליון ויהיה העד לזה שזהו כתב ידו וא"ת לרזי
מוינא צן גמליאל מקושר שכתוב עדיו ממוכוו ה"אך יעשנו פשוט
הלא צפשוט איכא חזרת השטר וצמקושר ליכא ו"כ כשיעשו פשוט
ולא יראו חזרת השטר יפסלוהו וי"ל ה"א דר' חנינא צ"ג על כרחך⁹

מחק פסול. אף מה שהגיה עליו אע"פ שמקום וכדמפרש ואילו
שאומו המחק צסוף השטר צמקוס (א) שהיה יכול לומר שהיה כתוב
צו שריר וקיים כגון צתר צמנא דכשר למיקניא ציה ומחקו והגיה מה
שרצה ואחר כך כתב שריר וקיים אבל בצמנא הכתב אין לחוש שהרי

הצרי ניכר שקודם שכתב שריר
וקיים צוה השטר נמחק ונתקיים:
ובשיעור שריר וקיים. וכל שכן אס
שיעור המחק יותר מזה: ולר' ירמיה
צו אלא דאמר אחורי הכתב כנגד
כל הכתב מצוחן. חותמין העדים
וממלאים מקום חתימת העדים עד
סוף השטר ולא כריך שריר וקיים:
יחוש דלמא. וי"ף וכתיב מאי דבעי
מגוואיל צסוף השטר ואע"פ שאין
עוד עדים כנגדו מצוחן ולאחר
החתימה זה החלק מצוחן אחורי וז'
השיטה אלא להצרות עדים גם צו
השיטה כנגדה מאחוריה ולא נודמן
לי כן פירש רצינו חננאל. ובספרים
שלנו כתוב ומפיש צעדים מצרחלי
כלומר נגד אותה השיטה שיוסף
מצפנים יחמוס עליה עדים כנגדה
מצוחן כדי למלוות כל השטר עדים
לקיים עד הכתוב צבותו מלך יטל
כנגדו ויאמר כדי לרבות עדים הוא דעבדי אע"פ שמקושר דיו ג'
עדים אני נתכוונתי לפרסם הדבר והרציתי עדים הרצה וכזה דתני
(גיטין דף פ"א): גט קרח הכל משלימין עליו כו' אהוה גט קרח כל
שקשריו מרובים מעדיו אבל אס עדיו מרובים מקשריו שפיר דמי:
א"ל רב חסדא לרמי צר חמא: מי סניד. אליבא דר' ירמיה צר
אבא: עדים כסדרן (א) כפיצי. מאחורי הכתב שאס השטר חמומי שמי
העדים חמומין שמי ואס הכתב כתוב ערב שאס העדים חמומין
ערב והמחילו לחמוס צצטיטה השטר כנגד וצרון שגוס שהיתה צפנינו
כו' וכולן זו תחת זו א"ת דלמי יכול להוסיף ולזיף ולהתמיס כדקאמרת:
אלא מלמטה למעלה חתימי. מתחילין לחמוס מאחוריו כנגד צטיטה אחרונה
זו (ה) תחת זה והולכין וחותמין לארכו של שטר ואס השטר כתוב ערב
הן חותמין שמי וכן מפורש בצמרת ארץ ישראל¹⁰ גט פשוט עדיו לרצו
ומקושר עדיו לארכו ויון שמתחילין לחמוס כנגד צטיטה אחרונה אין יכול
להוסיף עוד ולזיף עוד מלך אחר שאין השטר מתקיים אלא מכנגד
החתימות ולמעלה: יעושא צטיטה אחרונה. (א) שיש כתוב שס
מאף או פרושו המזיק לצעול השטר וגיו' לא להיאס צטיטה אחרונה
ואף על גב דגיו' ליה ראונו צצטיטה העדים חמומין כנגדה מצוחן חרי
משמיר ציה צן יעקב עד ותנן דכשר ככך: צן איש פלוני עד
כשר. מאחר שמכירין שזה כתב ידו של אותו צן פלוני: ומשני
דכתב ציה ראונו צן צחד דרא. צצורה אחת ואי גיו' ליה
לראונו גיו' ליה נמי לצן צצדיה ולא נשאר צצמי יעקב לצדו:
וקא סמכשר ציעקב עד. דלמריין יעקב עצמו חמס את שמו:
לא

צמקושר דמהדר כיון שעדיו ממוכו: ו"י"ף י"ה ויפסלוהו ורז צמנו
ציה הכי הוא גיו' ליה הלא לא יראו שריר וקיים ויפסלוהו ורז צמנו
כתוב צפשוטים שלהם שריר וקיים¹¹: ד"ב"ת ראונו בן צרמש יעקב עד
והיינו צחד דרא ואחר כך יעקב עד לארכו של שטר ופירש ריב"ם אי צן
צראש ראונו ואח"כ יעקב עד צן צראש ראונו ואח"כ יעקב עד גיו' לשיטה אחרונה עד
ראונו שאס לא היה כשר בהכי צצן למעלה ויעקב עד למטה מאי דותקיה לשנויי שצן גדול כראונו לימא פ"י שראונו למעלה וצן יעקב
למטה דהשתא ליכא חששא למידי ועוד אמאי מירץ גמרא דלא כתיב ציה עד לשיני כגון שכתב צו עד וכגון שיעקב לנמוה ומעט מיעקב
תחת ראונו כדפרי' ועוד דהשתא לא קשיא מידי מה (א) שהקצימי לקמן שראונו צן יעקב עד פסול צמקושר ויעקב עד גרידא כשר אלא
ודאי לא היה מצי לתרוצי הכי דלפיכא כשראונו למעלה וצן יעקב לנמוה וצמקושר תחת ראונו גיו' לשיטה אחרונה עד ראו ועס
צן שחתמיה ומתכשר צצן של מעלה ויעקב של מטה ולא כעושים (א) טעמיה משעתו וצמקושר תחת ראונו גיו' לשיטה אחרונה עד ראו ועס
ואין לעלילו בצאונו כי זדונו שגוג אלא צן היה גדול ציומר והיה מחויק כנגד כל שס ראונו שעליו ואחר כך יעקב דהשתא לא מצי
גיו' אלא ראונו [עס צן] ציחד ולא ישרא אלא יעקב [עד] והשתא ניחא ה' דפריך דלמא גיו' ראונו צן ומתכשר ציעקב עד ולא היה
מצי לשנויי שצן תחת ראש ראונו ומעט מיעקב תחת ראונו דהשתא לא מצי גיו' לראונו צלא מעט מיעקב הכי לא היה מצי לשנויי כדפרישית
דגיו' לראונו ולצן שחתמיה וישרא צן של שס ראונו (א) [וגם יעקב ומתכשר צדי אלא צן כנגד כל ראונו א"י צן תחת צן של שס ראונו] ואי
גיו' לראונו ישרא תרי צן זה תחת זה ויעקב אחר צן ראונו וזה לשון ריב"ז ראונו צן צחד דרא ויעקב עליוה וצריך שיכתוב צן תחת צן של
שס ראונו (צן יעקב) שאס יתחיל ויכתוב כנגד תחת ראונו למטה צן כנגד ראונו נמוא שהיה נשאר צן של ראונו עצמו צולט לצן והוא
גיו' לראונו של ראונו וגם צן של מטה מראו ועמו וצן של ראונו היה נשאר והיה קפלה ככתמלה אבל עתה שיכתוב הצן למטה כנגד העליון
שהו עשה אי נמי כריך שיכתוב צן צאוותיה גדולות שחיווקו כל ראונו צתחמומו ויהי יעקב כי אז יהיה יותר היכרח ואין לחוש לזה
הקלקול אלא צראונו לצדו אבל צשאר שמות לא: ומ"תב"ש (א) (בבן) יעקב עד. תימנה ה"אך ימכשר והלא מוכריס אלו
שיעקב לא חתם זה ומה סבור לומר דצשלמא ה"אך דתנן התם (גיטין דף פ"א). שני גיטין שכתוב זה צלד זה את שהעדים נקראו עמו
כשר ופריך צגמרא ולימכשר ה"אך צראונו צן וה"א יעקב עד כמו שאפרשנו אחר כן אלא הכא הכי מתכשר ואי צתחיתמת יונית
צתחיתמת צציון תתלה ואיכא למימר (א) שה"א יעקב שנשאר הוא העד שפ"י הוי ראונו צנו יעקב זה דוחק דל"כ ה"ל צתחיתמת יונית
וש

אפי' אי כתב יעקב עד ליכא למיחש דגיו' דאמרי עדים יעקב זה כתיבת ראונו היא ולא
אפי' הן מפורזין כגון אס יב' ו' עדים ועדי השוק מכיירין את כתב
הראשון והשלישי הדומיין, ולא בעינין שיכירו אותן שלשה רצופין. ש"י גיטין פ"א. ת. והכא דלא החזיר מענינו של שטר בשיטה אחרונה רבים מרבתי ונתה דעתם דפסליה ליה לכולי שטרא, דהכי תקון רבנן, כדי שירגילו לחזור מענינו של שטר בשיטה
אחרונה, ונלמדו מכל השטר ואפי' משיטה אחרונה. רעמי, יוני, ועין שצ"א שחלק ע"י. וי. שכוון שאמרו שאין למדין משטה אחרונה ממלא מענינו דשטר שאין בו שריר וקיים כשר, ויכוון כשאב פנוני אע"פ שכתוב בו סופו שריר וקיים למה למדין
משטה אחרונה, יחוש שמא בלא שריר וקיים כחבורו והוא הוסיף בו שטה אחרונה וכתב בו שריר וקיים דהא רדאי שריר וקיים לא מעכב. מיוזי ר"ן.